

Lavterskel staffering av gamle sykler

Av Arvid Løhre

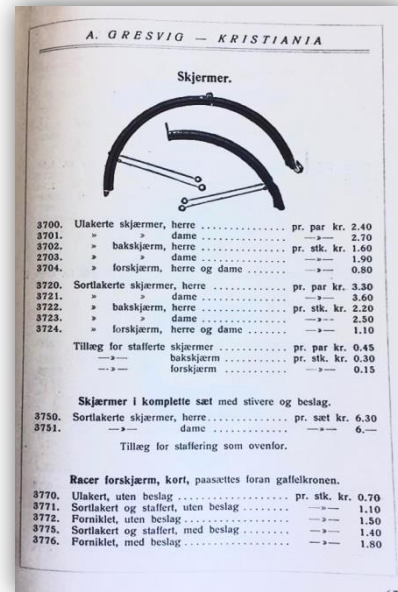
Dette er skrevet av en amatør og for amatører. Det meste av det jeg kan om sykkelrestaurering har jeg lært siden jeg ble medlem av Faceook-gruppa Vintage Bikes Norway omkring 2014. Jeg prøver bare å formidle det jeg har lært og selv erfart, takket være innspill og informasjon av folk som fortsatt har mer kunnskap og erfaring enn meg.

Artikkelen var opprinnelig beregnet på et «Companion»-prosjekt etter initiativ av Hans-Henrik Egede-Nissen. Dette prosjektet er foreløpig parkert, og jeg har fått lov til å publisere en versjon av teksten på denne måten.

Hvorfor staffering?

Å staffere vil rett og slett si å dekorere en gjenstand med maling eller lakk i flere farger, eventuelt med malte figurer eller liknende. Sykler ble tidligere som regel levert med striper og andre dekorative elementer. Ifølge Gresvigs katalog over sykkeldeler og tilbehør fra 1922 kostet et par ulakkerte skjærmer til en herresykkel kr 2,40. Ferdig sortlakkert kostet de kr 3,30, og skulle du ha skjermparet staffert i tillegg, kostet det enda 45 øre ekstra.

Ofte er det ikke nødvendig å tenke på det med å lakke striper på ramme og skjærmer. Men plutselig står man der med en pen ramme og en stygg skjerm, eller en skjerm i en annen farge enn resten av sykkelen. Er det mulig for en nybegynner å få til et presentabelt resultat? Det er det!

Gresvig-katalog 1922 Foto: Reidar Kjelløkken

Generelt om lakk

Spraybokser er omtalt som «fattigmannsalternativet». Men gjør du grundig forarbeid, blir resultatet mer enn bra nok med for eksempel en sprayboks ColorWorks alkydlakk fra Europris til godt under hundrelappen. Jeg foretrekker alkydlakk framfor akryl til gamle sykler. Alkydlakk kan kombineres og blandes ut med Owatrol.

Bengalack og Quick Bengalack på sprayboks er alkydlakk. Lakken fra Biltema er stort sett bare akryl. Selvfølgelig ikke noe i veien for å bruke akryl, men du må være oppmerksom og vite hva du gjør og spesielt hva du ikke kan kombinere.

Før du gjør noe som helst

Før enhver demontering og restaurering, skal du alltid fotografere prosjektet fra alle bauer og kanter. I tillegg til å måle opp og notere ned. Skal du til eksempel ha på nye dekaleringer etter lakkering, er det lurt å måle på forhånd nøyaktig hvor de gamle sitter. Og avstand og bredde på alle striper. Da har du alltid en nyttig referanse hvis du begynner å tvile på hvordan det var. Og med fotograferingen kan det bli fine «før og etter»-bilder.

Hva proffene gjør

Staffering utføres tradisjonelt for hånd. En spesiell pensel mettet med lakk ligger an mot en skjerm som er festet i et bevegelig stativ, penselen holdes i ro mens skjermen roteres sakte

rundt. Det blir dermed avsatt en passe bred lakkstripe jevnt og pent langs skjermen, nøyaktig der den skal være. Det ser så enkelt ut, men er det selvfølgelig ikke. Ikke for en amatør, som verken har trening, spesialpensel, eller stativ. I Sverige stafferes det fortsatt sykler for hånd. Det kan man besku på YouTube: «Gjord för hand. Här i Skeppshult». (2015, lengde 2:22.) Ikke prøv dette hjemme!

Foto: Skeppshult, Sverige

Beugler pinstripping tool

Dette er et enkelt og solid verktøy, produsert i USA, som påfører lakkstriper ved hjelp av små trinser. Hjemmesiden www.beugler.com gir nødvendig informasjon. Siden det enkleste settet koster over 1000-lappen, kan dette knapt regnes som lavterskel. Men det må nevnes, for det er innen rekkevidde for en amatør. Selv om man kan finne Beugler-sett på eBay til et tresifret beløp, vil påslag av frakt, toll og norsk moms gjøre at sluttprisen løper opp i prisen på en god vintage sykkel. Men det blir jo en

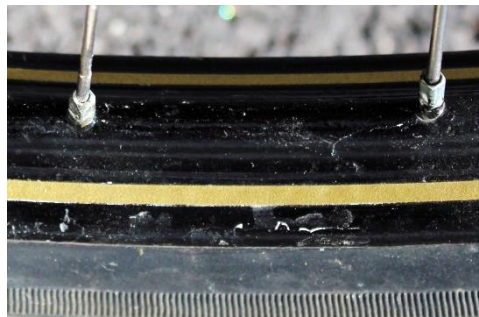
engangsinvestering, og man får et apparat som holder i mange år.

De gode resultatene kommer neppe med én gang, men det er bare et spørsmål om trening.

(Foto hentet fra eBay)

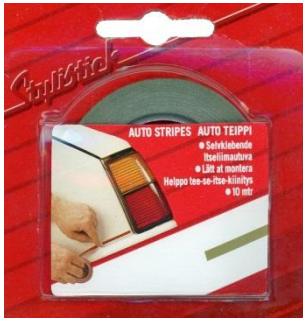
Dekortape

For om lag 40 år siden reddet jeg en svensk Crescent herresykkel fra å bli skrotet. Den var sort med gull staffering og var stort sett meget pen, men bakhjulsfelgen var ganske rusten. Felgene hadde originalt to parallelle gullstriper. Jeg valgte å pusse og lakke felgen, men fjernet ikke noe annet enn dekk, slange og felgbånd før arbeidet startet. Hver eneste eike ble maskert med tape. Felglakk oppover eikene ser ikke bra ut. (Illustrasjoner: Originalt til v., teipe t.h.)

Den gangen hadde jeg ikke noen praktisk løsning så jeg kunne lakkere en dobbeltstripet gullstaffering på en felg. Men jeg fant et alternativ. På en velutstyrt bensinstasjon fikk jeg kjøpt 10 meter 3 mm gullfarget dekorteip til kr 4,75. Det ble redningen. Pen enkel gullstripe

rundt på hver side av eikene, og et lag klarlakk over. Den tynne teipen bygget kanskje mindre enn en lakkert stripe ville gjort. Jeg var fornøyd med resultatet da, og er det egentlig fortsatt.

Ennå kan dette være redningen for en stakkars amatør. Det finnes fortsatt passende teip å få kjøpt, f.eks. på eBay. Søk på «pin striping single line tape vinyl car sticker», eventuelt «-double line-», og du får opp flere varianter. Teip passer kanskje best for smale striper, da kan den også forsiktig kurves litt ved å bende og strekke, uten at det blir bulker.

Negativ maskering

«Rick Dale-metoden» lærte jeg av hovedpersonen i TV-serien American Restoration. Her lærer man svært lite om konservering av patina, det handler mest om å strippe alt ned til metallet, treverket eller plasten og lage helt ny finish med lakk og reproduerte dekalers. Utseendemessig blir gjenstanden da omtrent slik kundene mener å huske den som ny.

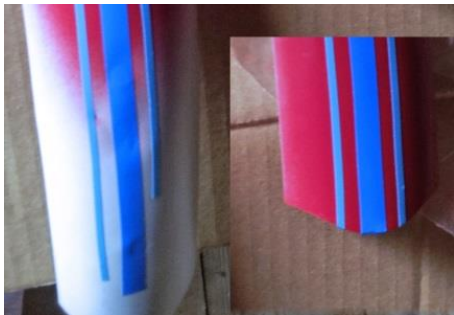
Men så var det stafferingen. Jeg har blant annet brukt metoden på nye skjermer til en rød og gull 1956 DBS. Skjermene har en spesiell metallisk sølvfarge med rød staffering. Vanligvis holder jeg meg til alkyd-lakk, men her måtte jeg kjøpe akryllakk på Torshov Bilrekvisita. Denne kjeden har jo forsvunnet, og jeg vet ikke hvem som forhandler den nå.

Jeg fant passende rødnyanse etter en vurdering av fargekartet. Sølvnyansen var allerede godkjent av selveste Einar Støp-Bowitz.

← Corro Protect sølvfarge akryllakk. "Godkjent" til 1950-talls DBS.

Jeg pusset først skjermen klar til lakkering. Så grunnet jeg, før jeg sprayet på godt med den røde lakken til det så ut som jeg ville ha rød-fargede skjermer. På forhånd hadde jeg skaffet meg maskeringsteip i to bredder (se avsnittet «Maskeringstape» under), like bred som stripene. Denne teipen plasserte jeg over den røde lakken, der det ikke skulle være sølvgrunn. Så sprayet jeg hele oversiden av skjermen med Corro Protect Silver i den godkjente nyansen.

Så sprayet jeg hele oversiden av skjermen med Corro Protect Silver i den godkjente nyansen.

Før spraying av Silver. (T.v. bakskjerm som skal ha hvitt felt nederst.)

Resultatet vises →.

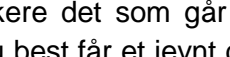
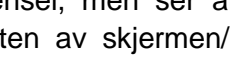
Før det var helt tørt, fjernet jeg teipen. Venter du lenger, er det en risiko for at den flakner og tar med seg mer enn den skal.

Resultatet blir proft og pent etter egen vurdering.. Kan overlakkes med klarlakk, blank eller matt etter hva prosjektet krever.

THE STRIPER – Finesse Pinstriping Inc

Et amerikansk firma, Finesse Pinstriping Inc., produserer «Paint Pinstriping Stencil Tape» i forskjellige bredder og kombinasjoner av bredder. Den amerikanske produsenten leverer ikke direkte til forbruker, de har ingen nettbutikk.

Produktene kan derimot lett bestilles fra England via Jackson's Art Supplies, www.jacksonsart.com

STYLE	Stock No.	Stock No.	STYLE
	3/32" 1/8" 3/32"	F-17	
	1/16" 3/16" 1/16"	F-18	
	1/16" 1/8" 1/16"	F-19	
	1/16" 3/32" 1/16"	F-20	
	1/16" 1/16" 1/16"	F-21	
	1/16" 1/8" 3/32" 1/8" 1/16"	F-22	
			
			

Her er et eksempel. Det du ser av svarte striper i plansjen viser hvordan stripene blir, antall og bredde. Du setter teipen der du vil ha stripene. Gå litt utenfor kanten med teipen, for du må pirke litt for å fjerne dekkpapiret før du begynner. Sørg for at det sitter riktig godt før du fjerner dekkpapiret, og maskeringen etter at du har fjernet dekkpapiret. På gjenstanden står det da igjen brune striper av maskeringsteip, som avgrensner stripene du skal

lakke. Skal du bruke spray, må du maskere det som går utenom de 12 mm som teipen dekker. Du finner ut etter hvert hvordan du best får et jevnt dekkende lag lakk hvis du bruker pensel. Jeg har så langt bare prøvd pensel, men ser at det kanskje er like greit med sprayboks. Men da må nesten hele resten av skjermen/ramma dekkes til med ordinær malerteip. Litt ekstra å passe på hvis du har striper av ulik farge på samme teip, men det går, både med kost og spray. Sistnevnte krever da litt ekstra maskering.

Maskeringsteip

Generelt må du bruke en teip som sitter godt, slik at det ikke kryper lakk innunder teipen når du jobber. 3M vinylteip er bra. Det finnes også teip i forskjellige bredder til hobbybruk. Nettbutikken til Small Size Hobbyland fører «Masking Tape» i forskjellige bredder. Disse kan brukes til ulike metoder for maskering. De har også teip som er beregnet på kurver og svinger.

Som sagt: Fjern teipen før lakken har herdet! Og husk at grunnarbeid er viktigst av alt.

Lykke til!

Her har jeg brukt en kombinasjon av metodene. Negativ maskering til alt det hvite, Finesse F-55 til de røde.